

„Specyfika komunikacji językowej dzieci dotkniętych zespołem Aspergera”

STRESZCZENIE

Tematem pracy jest specyfika komunikacji językowej dzieci dotkniętych zespołem Aspergera. W ostatnich latach coraz więcej uwagi poświęca się temu zespołowi, stale wzrasta także liczba osób nim dotkniętych. Jednak, pomimo coraz bogatszej literatury poruszającej to zagadnienie, wciąż niewiele prac wnikliwie opisuje zachowania językowe osób z zespołem Aspergera. Wręcz jest to jeden z najmniej zbadanych obszarów dotyczących tego syndromu. Poznając szczegółowo charakterystykę zachowań językowych osób z zespołem Aspergera, można lepiej i skuteczniej zdiagnozować, a także zaplanować terapię logopedyczną, co znacząco może się przyczynić do poprawy ich funkcjonowania. Dlatego głównym celem pracy jest systemowe i głębsze niż dotąd przedstawiane przeanalizowanie języka osób z tytułowym zespołem. Pierwsza część pracy została poświęcona zagadnieniu zespołu Aspergera, a także charakterystyce gatunków wypowiedzi. Przedstawiłam, czym odznaczają się teksty ustne oraz ich konstrukcja, charakterystykę rozmowy, a także stylu potocznego. W kolejnej części pracy zaprezentowałam wyniki badań własnych, dotyczące analizy konstrukcji tekstu mówionego. Badania zostały przeprowadzone na grupie 7 dzieci z zespołem Aspergera oraz 5 dzieci w analogicznym wieku bez tego syndromu. Zanalizowałam fleksję i składnię w wypowiedziach badanych, jak również słownictwo, którym się posługiwali. Dokonałam też analizy sztuki prowadzenia rozmowy oraz innych zjawisk językowych, które zauważyłam u dzieci z zespołem Aspergera. Pod koniec każdego podrozdziału zaprezentowałam krótką analizę porównawczą uzyskanych wyników badań, która dotyczyła opisu języka dzieci dotkniętych tym syndromem oraz takich, u których go nie zdiagnozowano. W ostatnim rozdziale zaprezentowałam wnioski dotyczące prowadzenia terapii logopedycznej dzieci z zespołem Aspergera. Według uzyskanych wyników badań własnych można stwierdzić, że dzieci z tym syndromem mają duże trudności w osiągnięciu zamierzonych celów komunikacyjnych. Jest to spowodowane szeregiem niekorzystnych zjawisk, które towarzyszą ich mowie. Nieprawidłowości można zauważyć przede wszystkim w budowie podstawowych jednostek składniowych, jakimi są wypowiedzenia. Wciąż istniejące przeświadczenie, że dzieci te rozwijają swoją mowę w sposób prawidłowy, nie znalazło potwierdzenia w moich badaniach. Tylko

przyglądając się pobieżnie ich wypowiedziom, można odnieść wrażenie, że całkiem sprawnie posługują się mową. W przeprowadzonych przeze mnie badaniach znalazło się wiele dowodów na to, że dzieci z zespołem Aspergera mają liczne deficyty w zakresie kompetencji językowej. Przekłada się to na jakość ich życia i utrudnia im codzienne funkcjonowanie.

Słowa kluczowe: zespół Aspergera, zachowania językowe osób z zespołem Aspergera

„The specificity of linguistic communication of people with Asperger’s syndrome”

SUMMARY

The subject of my PHD is the specificity of linguistic communication of children with Asperger's syndrome. In recent years more attention has been paid to Asperger's syndrome, and the number of people affected by it is constantly increasing. There is more and more literature on this subject but only a few publications describe the linguistic behaviours in depth. This is one of the least researched area of this symptom. If we meet those behaviours better then be able to diagnose and provide a speech therapy more effectively. This can significantly improve functioning of people with Asperger's syndrome. Therefore, the main goal of my PHD is systemic and deeper analysis of the language of people with Asperger's. The first part of the work is devoted to the issue of Asperger syndrome and characteristics of the genres of speech. I presented the features of oral texts and their structure, the characteristics of the conversation, as well as the colloquial style. In the next part of the work, I presented the results of my own research on the analysis of the spoken text structure. The research was conducted on a group of 7 children with Asperger's syndrome and 5 children of the same age without this syndrome. I analyzed the inflection and syntax of the interviewees, as well as vocabulary, which they used. I also analyzed the art of conversation and other linguistic phenomena that I noticed in children with Asperger's syndrome. At the end of each subsection, I presented a short comparative analysis of the results obtained, which concerned the description of the language of children with this syndrome and those who have not been diagnosed with it. In the last chapter I presented the conclusions regarding the conduct speech therapy of children with Asperger's syndrome. The results of my research show that children with Asperger's syndrome often do not achieve intended communication goals. Still existing belief that these children develop their speech correctly, was not confirmed in my research. Only briefly looking at their statements shows that they are quite fluent in speech. In research conducted by me there were a lot of evidence that children with Asperger's syndrome have many deficits in language competence. This transfers to quality of life and daily functioning difficult.

Keywords: Asperger syndrome, language behavior of people with Asperger syndrome